

RESUM JORNADA SEGURETAT EN COMÚ

Cap a una política de seguretat democràtica, eficaç i arrelada als barris

En un context de creixent polarització social i política, la qüestió de la seguretat s'ha convertit en un dels principals terrenys de batalla discursiva. Sovint, aquesta agenda és instrumentalitzada com a arma electoral per part de l'extrema dreta —amb Vox i Aliança Catalana al capdavant— i per la dreta extrema del Partit Popular, que amplifiquen la por i plantegen respostes autoritàries, simplistes i desconnectades de les causes reals dels conflictes. Però el més preocupant és que, en lloc de construir una alternativa basada en la prevenció, els drets i la comunitat, el PSC ha assumit de manera decebedora part d'aquesta agenda d'ordre, prioritzant el control per sobre de les solucions estructurals, preventives i participades que necessita el país. Una seguretat justa i democràtica només és possible si es construeix des de la confiança ciutadana, la proximitat institucional i l'enfortiment de les polítiques socials. Aquest enfocament ha de ser aplicable arreu del país, tant a les grans ciutats com als municipis mitjans i petits, adaptant les estratègies a la realitat dels barris i també a la dels pobles i ciutats que requereixen suport especialitzat i recursos adaptats.

Però la seguretat no pot quedar segrestada per aquests relats. Si no hi intervenim amb una proposta pròpia, transformadora i arrelada als drets, la faran ells.

Davant d'aquesta realitat, cal una política de seguretat democràtica, amb visió estructural, amb anàlisi crítica de la construcció del relat de la inseguretat, i amb capacitat d'actuar des dels barris, des de les comunitats i des de l'arrel dels problemes socials.

1. Més seguretat vol dir més cohesió social

Una societat cohesionada és una societat més segura. Aquesta és una veritat àmpliament avalada per la criminologia ambiental i per l'evidència internacional. Els delictes no són només fenòmens individuals, sinó que tenen arrels estructurals: desigualtats, segregació, abandonament institucional i exclusió social. Quan un barri s'empobreix, quan el teixit comunitari es trenca, quan desapareixen els serveis públics, apareixen també dinàmiques de conflictivitat i violència.

Per això cal una aposta decidida per la regeneració urbana, el dret a l'habitatge, la igualtat d'oportunitats i la cultura comunitària. Però també cal entendre com el disseny de l'espai públic pot prevenir la conflictivitat.

La criminologia ambiental ens ha demostrat que la manera com es configuren els carrers, les places o els accessos als edificis té un impacte directe en la seguretat real i percebuda. Intervencions de microurbanisme com posar més bancs, garantir la il·luminació nocturna, millorar la visibilitat d'un espai, reduir zones de foscor, assegurar usos mixtos i la presència constant de gent al carrer són mesures senzilles i d'alt retorn social.

La seguretat també és una qüestió de dignitat urbana: barris cuidats, amb vida, amb activitats i amb serveis són barris més segurs. Un carrer amb activitat comercial, amb espais per a la infància i amb vida comunitària és un carrer que expulsa l'aïllament i la por.

2. Plans Locals de Seguretat i de Convivència: dues potes per a una estratègia integral

Per fer efectiva una política de seguretat democràtica cal construir estratègies municipals sòlides, que integrin les diferents dimensions del fenomen i apostin per la prevenció com a eix central.

Proposem impulsar dos grans instruments:

- a) El Pla Local de Seguretat, basat en l'evidència, l'anàlisi territorial i la coordinació operativa. Aquest pla hauria d'incloure:
 - Utilització d'anàlisis geoespacials mitjançant mapes de calor per identificar àrees amb elevada concentració de fets delictius o comportaments incívics.
 - Intervencions quirúrgiques i estructurals: més llum, més neteja, més activitat cultural, retirada de punts foscos i millora del mobiliari urbà.
 - Integració d'actuacions de disseny urbà preventiu: accessibilitat, mobilitat segura, espais polivalents, presència d'usuaris diversos i perspectiva de gènere.
 - Coordinació entre Mossos, policies locals i serveis municipals. Cal tenir present també les realitats dels municipis que no disposen de policia local pròpia, i garantir una atenció adequada i coordinada amb els serveis de seguretat del país.
 - Reforç tecnològic i de recursos per a les policies municipals, però evitant el model de saturació policial i d'intervencions espectaculars que sovint busquen rèdit mediàtic més que eficàcia real.
- b) El Pla de Convivència, centrat en la promoció de relacions comunitàries, la corresponsabilitat ciutadana i la gestió positiva de la diversitat.

Aquest pla ha d'integrar:

- Figures com educadores de carrer en horari nocturn, treballadores socials de proximitat i agents comunitaris.
- Taules de convivència als barris per anticipar conflictes.
- Programes de foment de la cultura de la pau i la mediació veïnal.
- Polítiques públiques de protecció als col·lectius vulnerables, amb especial atenció a la infància, la gent gran i les dones.

L'enfocament no ha de ser fragmentat, sinó integral. El disseny social i físic dels barris ha d'anar de la mà, perquè les persones puguin viure amb tranquil·litat, respecte i dignitat.

3. Per una reforma democràtica i professional de les policies locals

En els darrers anys ha crescut la preocupació per la ideologització d'una part dels cossos de policia local, amb biaixos de caràcter reaccionari, masclista o d'extrema dreta. Aquesta realitat, lluny de ser anecdòtica, té implicacions greus sobre la confiança ciutadana, el respecte als drets humans i l'eficàcia policial.

Cal afrontar aquest problema amb mesures estructurals:

- Requisits mínims de formació acadèmica per accedir a les convocatòries de policies locals.
- Reforç i revisió en profunditat dels exàmens psico-tècnics, incorporant indicadors de competències democràtiques, habilitats comunicatives, empatia, gestió emocional i actituds discriminatòries. A més, cal valorar específicament el coneixement de llengües, com a element per avançar cap a una policia més diversa, propera i intercultural.
- Implantació d'un model de convocatòria única de l'oferta pública d'ocupació policial a nivell català, integrant Mossos d'Esquadra i policies locals. Això permetrà planificar de manera més equitativa i evitar la mobilitat constant entre municipis que debilita estructures ja precàries.
- Impuls d'un codi ètic compartit, formació permanent amb perspectiva de drets humans i mecanismes efectius de control intern i extern.

Una policia moderna, democràtica i arrelada al territori és essencial per a una societat justa. Cal incorporar també la dimensió d'intel·ligència i investigació com a pilar per identificar riscos, anticipar conflictes, resoldre casos i millorar l'eficàcia de la intervenció.

Però cal trencar amb el corporativisme acrític i garantir que qui protegeix els drets, també els entén i els respecta.

4. Posar en valor els serveis de prevenció i els dispositius socials de proximitat

Els serveis de prevenció són sovint els primers a arribar i els últims a ser reconeguts.

Són invisibles per a les càmeres, però imprescindibles per a la cohesió. Cal prestigiar-los, dotar-los de recursos i integrar-los plenament en les polítiques de seguretat.

Proposem:

- Equips interdisciplinaris de prevenció comunitària, formats per treballadors i treballadores socials, professionals de la salut mental, mediadores i educadores de carrer.
- Educadores de carrer nocturnes com a figura clau per detectar dinàmiques de risc, generar vincles amb joves i reduir tensions abans que derivin en conflictes o violència.
- Reforçar les estratègies de mediació, restauració i acció comunitària, amb espais d'escolta i intervenció adaptats als barris i als seus ritmes.
- Fugir de les solucions tecnològiques com a única resposta. Les càmeres de videovigilància poden tenir un paper, però han de ser avaluades amb rigor.

En definitiva, cal entendre que la prevenció és una política de seguretat per si mateixa, no un complement.

5. Fer política de seguretat des de la responsabilitat i els drets

Els Comuns tenim el deure de parlar de seguretat, no des de la por ni la demagògia, sinó des de la responsabilitat, els drets i la voluntat de transformació. El silenci només alimenta els relats que busquen assenyalar, simplificar o estigmatitzar.

Les propostes de la dreta no ofereixen solucions reals, sinó que instrumentalitzen la por per obtenir rèdit polític, alimentant la percepció d'inseguretat sense abordar-ne les causes de fons. Nosaltres defensem polítiques útils, basades en l'evidència, l'eficàcia i el treball comunitari, orientades a resoldre els problemes amb rigor i justícia.

Des de l'oposició, això implica fer seguiment actiu i rigorós de les situacions greus: com els narcopisos, les ocupacions delinqüencials o la degradació urbana. Però cal fer-ho amb propostes, no només amb denúncia. També cal escoltar i acompanyar els veïns que alerten de situacions problemàtiques, sense deslegitimar-los ni relativitzar les seves vivències.

Territorialitzar la política vol dir ser-hi: amb presència institucional, amb resposta ràpida i amb vincles sòlids. Vol dir arribar abans que l'extrema dreta, i fer-ho amb eines, no amb eslògans.

I vol dir, sobretot, construir un relat alternatiu: una política de seguretat que no només protegeixi sinó que dignifiqui; que no només sancioni sinó que repari; que no només controli, sinó que doni oportunitats.

Conclusió: barris segurs, barris vius, barris en futur

Els barris són molt més que espais físics: són comunitats, són teixit social, són memòria col·lectiva i futur compartit.

Per això defensem una política de seguretat que formi part dels Plans de Barris, amb una nova àrea específica de seguretat democràtica i convivència comunitària, amb recursos i amb governança comunitària.

Seguretat no és tenir por.

Seguretat és tenir drets, tenir vincles, tenir horitzó.